

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра садівництва ім. проф. В. Л. Симиренка

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет Агробіологічний
“18” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ЯГІДНИЦТВО ТА ВИНОГРАДАРСТВО»

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність Н1 «Агрономія»
Освітня програма Загальноуніверситетська дисципліна за уподобанням студента
для різних освітніх програм ОС «Магістр»
Факультет Агробіологічний
Розробники: Юрій АНДРУСИК, доцент кафедри садівництва ім. проф.
В.Л. Симиренка, кандидат с.-г. наук, доцент

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни Ягідництво та виноградарство

Освітній компонент «Ягідництво та Виноградарство» (вибіркова дисципліна за уподобаннями студентів із загальноуніверситетського переліку) озброює студентів магістратури теоретичними знаннями і формує професійні уміння щодо вирощування високих та якісних врожаїв ягідних культур та винограду.

Підбір сортів винограду, суниці, малини, ожини, смородини, порічок, лохини; тонкощі обрізування кущів; особливості розмноження та виробництва садивного матеріалу; оптимізоване живлення й зрошення; інтегрований захист від шкідників й хвороб з мінімальним використанням пестицидів; збір урожаю та його післязбиральна доробка й зберігання – все це знайде своє віддзеркалення у лекціях та практичних заняттях курсу дисципліни ягідництво та виноградарство.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>Н1 «Агрономія»</i>	
Освітня програма	<i>Загальноуніверситетська дисципліна для різних освітньо-професійних програм</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>90</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>3</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	<i>—</i>	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	<i>1</i>	<i>—</i>
Семестр	<i>1</i>	<i>—</i>
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>—</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>—</i>
Лабораторні заняття	<i>—</i>	<i>—</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>—</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год.</i>	<i>—</i>

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета освітнього компонента - розвинути у студентів розуміння особливостей проходження фізіологічних процесів у ягідних рослин та винограду, що допоможе налаштувати правильний догляд за домашнім виноградником та ягідником.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Ягідництва та виноградарства» дисципліни відсутні

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Виноградарство														
Тема 1. Столові та технічні сорти винограду: особливості підбору для аматорського господарства різних регіонів України.	1	10	2	2				–	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Специфічні особливості анатомічної будови, фізіологія та біологія виноградної рослини.	2	10	2	2				–	–	–	–	–	–	–
Тема 3. Догляд за присадибним виноградником: садіння та формування куща, щорічне обрізування; система живлення й зрошення; захист від кліматичних ризиків, хвороб і шкідників.	3	10	2	2			30	–	–	–	–	–	–	–
Тема 4. Особливості збирання врожаю столових сортів винограду для споживання у свіжому вигляді та тривалого домашнього зберігання.	4	10	–	2				–	–	–	–	–	–	–
Модуль 1. Підсумкове тестування	5	4	–	–				–	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем 1		44	6	8			30	–	–	–	–	–	–	–
Модуль 2. Ягідництво														
Тема 5. Підбір культур та сортів ягідних культур для аматорського садівництва.	6	10	2	2				–	–	–	–	–	–	–
Тема 6. Морфологічні та біологічні особливості ягідних культур.	7	10	2	2			30	–	–	–	–	–	–	–
Тема 7. Способи розмноження суниці, малини, смородини та інших ягідних культур у домашніх умовах.	8	10	2	2				–	–	–	–	–	–	–

Тема 8. Закладання і догляд за насадженнями ягідних культур на присадибній ділянці, збирання врожаю та підготовка його до зберігання.	9	10	2	2				-	-	-	-	-	-
Модуль 2. Підсумкове тестування	10	6	-	-				-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2		46	8	8			30	-	-	-	-	-	-
Усього годин		90	14	16			60	-	-	-	-	-	-

3. Теми лекцій

	Назва теми	Кількість годин
1.	Столові та технічні сорти винограду: особливості підбору для аматорського господарства різних регіонів України.	2
2.	Специфічні особливості анатомічної будови, фізіологія та біологія виноградної рослини.	2
3.	Догляд за присадибним виноградником: садіння та формування куща, щорічне обрізування; система живлення й зрошення; захист від кліматичних ризиків, хвороб і шкідників.	2
4.	Підбір культур та сортів ягідних культур для аматорського садівництва.	2
5.	Морфологічні та біологічні особливості ягідних культур.	2
6.	Способи розмноження суниці, малини, смородини та інших ягідних культур у домашніх умовах.	2
7.	Закладання і догляд за насадженнями ягідних культур на присадибній ділянці, збирання врожаю та підготовка його до зберігання.	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Способи щеплення винограду	2
2.	Шкідники та хвороби винограду	2
3.	Техніка садіння винограду звичайними кореневласними і щепленими саджанцями	2
4.	Дегустація ягід столових сортів винограду: дослідження грона та ягід виноградної рослини	2
5.	Орґанографія ягідних рослин	2
6.	Техніка обрізування і формування ягідних рослин	2
7.	Способи розмноження ягідних культур	2
8.	Дегустаційна оцінка плодів ягідних культур	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фенологічні фази розвитку виноградної рослини	30
2	Фенологічні фази розвитку ягідних культур	30
	Всього	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

Засобами діагностики результатів навчання є:

- усне або письмове опитування;
- захист практичних робіт виконаних за індивідуальними завданнями;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- модульне тестування; залік; співбесіда.

7. Методи навчання:

Для забезпечення вивчення змісту навчальної дисципліни «Ягідництво та Виноградарство» передбачено такі методи навчання:

- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод гейміфікованого навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод (розбір кейсів крафтових виноробень та ягідних господарств);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні заняття тощо) супроводження лекцій слайдами та фрагментами навчальних фільмів;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- самостійна робота (виконання завдань, підготовка до лекцій та практичних робіт, підготовка до тестування);
- метод навчання через дослідження (індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти з написання реферату).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Загальна ампелографія та систематика винограду</i>		
Практична робота 1. Способи щеплення винограду		10
Практична робота 2. Шкідники та хвороби винограду		10
Практична робота 3. Техніка садіння винограду звичайними		10

кореневласними і щепленими саджанцями		
Практична робота 4. Дегустація ягід столових сортів винограду: дослідження грона та ягід виноградної рослини		10
Самостійна робота 1. Фенологічні фази розвитку виноградної рослини		20
Модульна контрольна робота 1.		40
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Спеціальна ампелографія та селекція винограду		
Практична робота 5. Органографія ягідних рослин		10
Практична робота 6. Техніка обрізування і формування ягідних рослин		10
Практична робота 7. Способи розмноження ягідних культур		10
Практична робота 8. Дегустаційна оцінка плодів ягідних культур		10
Самостійна робота 2. Фенологічні фази розвитку ягідних культур		20
Модульна контрольна робота 2.		40
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік		30
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4888>)
2. Методика проведення експертизи сортів рослин групи плодових, ягідних, горіхоплідних та винограду на відмінність, однорідність і стабільність. Київ: Міністерство аграрної політики та продовольства України, Український інститут експертизи сортів рослин, 2022. 1308 с. URL: <https://sops.gov.ua/uploads/page/metodiki/2022-05-13.pdf> [дата звернення: 11.06.2026].
3. Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення в Україні / Міністерство аграрної політики та продовольства України: офіційний вебпортал. URL: <https://minagro.gov.ua/ye-roslynyystvo/reiestry-u-sferi-nasinyystva-rozsadnyystva-ta-okhorony-prav-na-sorty-roslyn> [дата звернення: 11.06.2026].
4. Реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва / Міністерство аграрної політики та продовольства України: офіційний вебпортал. URL: <https://minagro.gov.ua/ye-roslynyystvo/reiestry-u-sferi-nasinyystva-rozsadnyystva-ta-okhorony-prav-na-sorty-roslyn> [дата звернення: 11.06.2026].
5. ДСТУ 2301–93. Виноградарство. Терміни та визначення. [Чинний від 1995–01–01]. Київ: Держстандарт України, 1994. 30 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Andrusyk Y. Y., Vasylenko O. S., Onischenko V. H., Havryliuk O. S. Thousand-year history of northern viticulture in Ukraine: challenges and opportunities. *Acta Hortic.* 2025. Vol. 1418. P. 19–26. DOI: 10.17660/ActaHortic.2025.1418.3
2. Andrusyk, H., Andrusyk, Y. and Voitsekhivskiy, V. (2025). Phenology of red and white currants in the climate of Kyiv, Ukraine. *Acta Hortic.* 1444, 135-142 DOI: 10.17660/ActaHortic.2025.1444.19
3. Vasylenko O., Kondratenko T., Havryliuk O. et al. The study of the productivity potential of grape varieties according to the indicators of functional activity of leaves. *Potravinarstvo Slovak Journal of Food Sciences.* 2021. Vol. 15. P. 639–647. DOI: 10.5219/1638
4. Оніщенко В. Г. Визначення морозостійкості столових сортів або підбір сортів для північного виноградарства. *Садівництво та Овочівництво. Технології та Інновації.* 2026. № 1 (48). С. 78–80.
5. Оніщенко В. Г. Сорти винограду, придатні для вирощування в умовах Лівобережного Полісся. *Напої. Т.І.* 2023. № 1 (95). С. 46–48.
6. Гель І. М. Практикум з виноградарства. Для студентів спеціальності 201 «Агрономія» / І. М. Гель. Виправл. і доповн. Тернопіль, 2024. 262 с.
7. Біолого-екологічні особливості винограду : навчальний посібник / А. В. Дробітько, Є. С. Ткачова, Н. В. Маркова та ін. Миколаїв : МНАУ, 2020. 307 с.
8. Ягідництво: навчальний посібник / І. М. Гель, А. М. Шувар, Г. І. Пиріг та ін. Тернопіль, 2022. 222 с.
9. Марковський В. С., Бахмат М. І. Ягідні культури в Україні : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2008. 200 с.

10. Кондратенко Т. Є., Кузьмінець О. М. Помологія ягідних культур. Київ : ЦП Компринт, 2020. 436 с.
11. Шкідники ягідних культур : навч. посіб. / І. М. Мринський та ін. ; за ред. І. М. Мринського. Київ : Інтерконтиненталь, 2018. 352 с.
12. Мринський І. М., Воєводін В. В. Шкідники винограду : навч. посіб. / за ред. І. М. Мринського. Київ : Типографія ТОВ «Принт Медіа», 2020. 520 с. : іл.
13. Агроекологічні системи інтегрованого захисту плодкових і ягідних культур від шкідників і хвороб : рекомендації / за ред. І. В. Шевчука. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : ПП Санспарель, 2021. 188 с.
14. Marín D. et al. Challenges of viticulture adaptation to global change: Tackling the issue from the roots. *Australian Journal of Grape and Wine Research*. 2021. Vol. 27, No. 1. P. 8–25. URL: <https://doi.org/10.1111/AJGW.12463> [дата звернення: 20.06.2026].
15. Організаційні і технологічні прийоми культивування винограду: практ. посіб. / А. В. Штірбу. Київ: ІА ІНФОІНДУСТРІЯ, 2019. 144 с.
16. Національний науковий центр «Інститут виноградарства і виноробства імені В. Є. Таїрова» НААН України (включно з науковим збірником «Виноградарство і виноробство»): офіційний сайт. URL: <https://www.tairov.org.ua/> [дата звернення: 11.06.2026].
17. Український інститут експертизи сортів рослин (УІЕСР): офіційний сайт. URL: <https://sops.gov.ua> [дата звернення: 11.06.2026].
18. American Society for Enology and Viticulture (including American Journal of Enology and Viticulture): official website. URL: <http://www.asev.org> [дата звернення: 11.06.2026].
19. International Society for Horticultural Science (including Acta Horticulturae): official website. URL: <http://www.ishs.org> [дата звернення: 11.06.2026].
20. Washington State University. Viticulture and Enology Extension: website. URL: <https://wine.wsu.edu/extension/grapes-vineyards> [дата звернення: 11.06.2026].
21. Washington State University. WSU Small Fruit Horticulture (SFH) program. <https://smallfruits.wsu.edu/> [дата звернення: 11.06.2026].
22. FreshPlaza: портал для плодоовочевої галузі. URL: <https://www.freshplaza.com/> [дата звернення: 10.06.2026].